

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin.. ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 6. decembra 1901.

List 49.

Brezmadežni.

(Za 8. december.)

O Marija! solnčnočista
Deva, Mati Jezu - Krista,
Bodi mi pozdravljena!
Oj, da grešni trup ne more
Med krilatov rajске zборе,
Kjer si večno slavljena.

Moja duša tebe gleda,
A zastaja mi beseda,
Kras da tvoj bi prav slavil.
Svit, ki v raju te obdaja,
Ta mi duše slast napaja;
V slasti tej Te bom častil.

Ti prevzvišeno si Bitje,
Božjega Srca odsvit je
Že v spočetju Te obdal;
Ti Brezmadežna edina,
Čista Mati Boga - Sina —
Kdo časti bi Ti ne dal?

Stvarnik vsega — vekoviti
Lepšega si kaj vstvariti
Ni zamogel, kot si Ti!
Glej, slavé te vsi rodovi,
Te slavé nebes duhovi,
Adamu najlepša hči!

Oj dovoli, rajska Deva,
Da v ponižnosti opeva
Tvojo slavo grešni sin.
Vsaj srce mi je skesano,
Vsaj srce je za Te vžgano, —
Sladka Mati vseh milin!

Eno željo v srcu nosim,
O Marija! in Te prosim
Danes Tvoj preslavni god:
Da me v smrti ne zapusti,
Da sem pevec Tvoj — izusti,
Ko pokliče me Gospod.

Radoslav Silvester.

Mladinina bisernica.

Dalje)

XX.

Čistost, sad premissljevanja britkega trpljenja Jezusovega.

Izmed najizdatnejših sredstev proti čutnosti je trpljenje in smrt Gospodova, ako se pojavi v pravem trenutku pred našo dušo. Jezus poti krvav pot, Jezusa onečastujo pred sodnim sedežem, bičajo ga, na glavi ima trnjevo krono; težki križ nese na mesto mrtvaških glav; v brezmejnih bolečinah visi tri dolge ure na sv. križu. Kake žale podobe, kako pretresljivi prizori! Kaka nasprotstva! — Trpljenje nedolžnega Jagnjeta in razuzdanost čutnosti vdanega človeka! In prav zato da odpravi ta vnebovpijoči nered v sužnju mesa, trpi Jezus te strašnobne na svojem telesu. Hočeš-li povečati njegovih muk? Ne! Premisljevanje britkega trpljenja Jezusovega, premisljevanje njegovih dušnih in telesnih bolečin pa naj ti bude najboljše orožje proti izkušnjavam. Moj Izveličar trpi in jaz naj s podlo grešnostjo povečam njegove bolečine. Moj Izveličar trpi, mesto, da bi trpel jaz in zatajevaje se križal samega sebe. Za prepovedanim sadom mi gre časih roka in srce. To pa ne more dalje tako biti!

David je v vročem boju s Filistejci trpel nekokrat silno žejo. V gorski soteski, ne daleč od mesta Betlehema, obkoljen je v mučni žeji želel hladne vode, ki je izvirala v bližini betlehemske vrat. Trije hrabri vojaki hočejo izpolniti kralju to željo in svojega življenja se tvegajoč proderejo sredi skozi sovražni tabor in zajmejo vode iz betlehemskega studenca. Prine-

sejo mu je, a David se je ne dotakne. Izlije jo na zemljo kakor dar pred Gospodom z besedami: „Ne pijem pred Gospodovim obličjem krvi teh mož; ker donesi so mi jo z nevarnostjo svojega življenja.“ Isto stori tudi ti, ko bi te poprijel kedaj v vročem boji svojega upornega telesa ogenj izkušnjav. Določno reci: „Jaz naj se upijanim slastij, ko Izveličar moj umira na križu!“ Tudi ti izlij vode kakor dar pred Gospodom — in zdrži se, ter raje donesi Križanemu tak svoj dar.

*

Sv. deček Vid je moral v mladih letih prestati trd boj, predno je dosegel večni venec v nebesih. Tudi njemu je bilo vsajeno dvojno mučeništvo: za sv. vero in za sv. čistost. K odpadku ga je hotel prisiliti njegov lastni nečloveški oče Hila z vsakovrstnimi mukami. Ko se mu ni posrečilo, izročil ga je mestnemu glavarju Valerijanu, ki ga je dal pretepsti s šibami do krvi. Dečku Vidu je bil ob vsem tem bičani Odrešenik pred očmi in je vstrajal. Zato ga je poslal očetu nazaj. Hudobni oče je začel sedaj najsrამოtnejšim vseh sredstev, z zapeljevanjem. Trdni steber žive vere mu je hotel tem potem izpodkopati, da bi se mu bila uropala čistost. Silili so ga k uživanju vseh različnih svetnih slastij, toda nič niso dosegli. Ko ga je nekoč obiskala nesramna oseba, da za denar najeta doseže, česar niso dosegli niti rabeljni niti trdosrčni oče; zatisnil je sveti deček oči in v svesti si svoje slabosti molil: „Ne zavrzi, o Gospod, strtega in ponižnega srca“. (Ps. 50, 19.) V duhu si je slikal pred oči križanega Izveličarja in premagal je izkušnjavo. — Vender pa niso nehala preganjanja in nevarnosti. Zato je ubežal z odgojiteljema svojima, Modestom in Krescencijo, starišem. A prišli so vsi trije v roke Dioklecijanu, ki jih je veleval grozno mučiti. Pri-poveda se, da je Vid ozdravil sicer njegovega sinu s tem, da se ga je dotaknil z roko. A nehvaležnega cesarja tudi to ni ganilo, obsodil ga je v smrt. Postaviti ga je dal v posodo, napolnjeno z vrelim svincem, toda čisto njegovo telo je ostalo nepoškodovano. Vrgel je vse tri mučence na to pred sestradane zveri, a kakor krotke ovce so se jim vlegle k nogam. Nate-zalnica jim je slednjič končala njihovo mučno življenje.

* * *

Tudi ti, mladenič, poglej ob času izkušnjave gori na Križanega, ali pa se odiči znamenjem sv. križa. Vedno je bilo križevo

znamenje zmagovalno, zato nam kliče sv. cerkev: „Poglejte na Gospodnji križ — bežite sovražne moči, zmagal je lev iz Judovega rodu.“ (Raz. 5, 5.)

XXI.

Čistost, sad vdanosti presv. Jezusovemu Srcu.

V srcu ima čistost korenine. „Iz srca prihajajo,“ tako pravi Izveličar sam, „nečiste misli in poželjenja“, (Mat. 15, 19.) iz njih pa grešna dejanja, — slabega semena zli sadovi. Iz srca prihajajo tudi sveti sklepi, dobra dejanja, — žlahtnega semena žlahtni sadovi.

Na srcu je tedaj vse ležeče. Zato ti bodi prva skrb, da si ohraniš to čisto srce. Očiščuj svoje srce bolj in bolj. Pri tem delu pa bodi Srce Jezusovo tvoja zvezda-vodnica, tvoje prižališče, tvoja pomoč. Srce Sina človekovega je najčistejše srce, ki je kedaj vtripalo bilo na zemlji. Val strasti ni zapluskal nikoli na to človeški grešnosti nedohodno skalovje Jezusovega presvetega Srca. Valovom nedosegljivo vzvišeno je stalo kakor mogočen morski svetilnik, v varno luko vabeč po usodnem ladjelomu, v mirno zavetje kliče ob času potrebe.

Kako ljubi to srce nebeškega Učenika tebe, kako po tebi hrepeni, kako te želi v se skriti pred zalezovanjem hudobnega duha. „Pridite k meni,“ tako kliče to srce in se široko odpira, da vse sprejme v svoje okrilje, „pridite k meni, ki ste utrujeni, obteženi, hočem vas okrepčati.“ (Mat. 11, 18.) Mladenič! hočem ti dati miru, kakor ga imajo čisti, hočem te poplačati za vsako žrtev, brez katere je čistost nemogoča. Oblagodariti te hočem z najbolj izbranimi svojimi zakladi, kakor jih imam shranjene le samo za čiste duše.

Goreče časti, mladenič, to božje srce, ki je čednosti vir in sedež. Saj ti neprestano kliče, da se uči od njega — zlasti krotkosti in ponižnosti. Ponižnost je verna sestra čistosti; krotak pa je le oni, ki ima srce popolnoma v svoji oblasti. — Visoko se spenja iz tega božjega srca žarjenje, obdano nebeškim ogenjem, vrhu pa žari sveti križ. Opominja te to božje srce, da čistost le tam stanuje in tam stoluje, kjer je uničila božja ljubezen zemeljsko ljubezen ali jo vsaj ublažila. Učiti te hoče to božje Srce, da čistost biva le tam, kjer je križ, znamenje zatajevanja, zmagal naravo, časi včasim zmagal v krvavem, trudapolnem bojevanju.

*

Zgodaj je izgubil Bernardin Sijenski skrbno mater. Na njeno mesto jej je stopila njena sestra in ga je odgojevala z vso skrbnostjo in požrtvovalnim zatajevanjem. V Sijeni je obiskoval Bernardin od enajstega leta marljivo šolo. Njegova resnost in njega sramožljivo vedenje si je pridobilo pri tovariših toliko spoštovanja, da nikdo v njegovi pričujočnosti ni črnil nespodobne. „Tiho — Bernardin gre!“ tako so končali svoje neumestne pogovore zapazivši Bernardina od daleč. Spoznali so bili namreč, kako neljube so mu bile take govorice. Kakor jagnje krotki Bernardin je ob njih celo v stanu bil zagoreti v jezi. — In kako je bil Bernardin ljubil svojega Gospoda in Odrešenika! Kolikokrat se je vglobilo čisto njegovo srce v prečisto Jezusovo Srce, da bi se tu vedno bolj očiščevalo. Pozneje je vstopil v red očetov frančiškanov in postal je goreč oznanovalec božje besede mnogim ter mnogim v izveličalno rešitev.

* * *

Mladenič, posveti svoje srce neizrečno svetemu Srcu Gospoda in Izveličarja našega Jezusa Krista, posveti je z vsemi njega občutki in željami. Kje bi pač tudi varneje moglo biti tvoje mlado, svetu izpostavljeno srce? In kje bi bilo tvojega srca imenitnejše bivališče, nego bode v srcu tvojega Gospoda in Boga?

XXII.

Čistost, sad pravega spoznanja in čiščenja prečiste Device.

Marija, brezmadežna, prečista, vsled čistosti izvoljena mati Vsečistemu, — kakov vzor mladeniču, kojemu je čistost najzlahtnejši biser — kakov vzor mu brezmadežna Devica! Le en pogled na njo in navdušen si za najlepšo to čednost, oživi se ti pogum v boju zoper njene neštete sovražnike. Le en pogled na njo, in čutiš se iznova oživiljenega sredi tisočernih nevarnosti, ki prete tvoji čistosti. Ne boj se, ne obupavaj! A Marija ni le tvoj vzor; ona je tudi tvoja obramba. Ona ti je stolp s tisočeriimi štiti; in vse te tisočere štite ti proži v roke, da se z njimi ubraniš svojim sovražnikom. Pod Marijinim okriljem bodeš nepoškodovan, naj se tudi spušča na te ploha strupenih puščic. Vsi satanovi streli od tod odlete, skrhane poležejo po tleh vse suhlje sovražnika tvojega izveličanja.

Čiste duše so bile zato vedno vdane častilke Marije Device. Marija je zmiraj stala pred očmi, Bernardinu, Bernardu, Kazimirju, Alojziju, Sta-

nizlaju, Ivanu Berchmans. Na Marijo so se vselej ozirali zaupno vsi, katerim svetilka je bila — čistost, pod njenim okriljem so se vselej skrivali vsi oni, katerim je bila najdragocenejši biser — čistost.

In Marija, najčistejša hči nebeškega Očeta, najčistejša nevesta sv. Duha, najčistejša mati najčistejšega nebeškega Sinu, s kako gorečnostjo pač ona poprosi Očeta, Duha in Sinu milosti in pomoči vsem, ki jim je res do te čednosti, zlasti pa poprosi za one mladeniče, kojim je vsakoršno zatajevanje na mari, da bi le mogli rešiti si to čednost.

Trudi se torej, mladenič, da vedno bolje spoznaš Marijo, da jo vedno bolj ljubiš, vedno srčneje posnemaš in jo vedno zaupnejše kličeš na pomoč. Koliko jih je bilo, ki so tem potem ostali angelji, ali pa tem potem angelji postali. Govori pogosto, prav pogosto: „O, gospa moja, o mati moja! Tebi se vsega darujem, darujem ti vse svoje čute, svoje srce, darujem sebe, darujem vse, kar imam; vse, kar sem. Ker sem pa res tvoj, o dobra mati, brani me in varuj me, kakor svojo last in svojega otroka.“

*

Stanizlaj Kostka, sin plemenitih starišev, rodod Poljak, je preživel dobo svojega učenja na Dunaju s starejšim si bratom Pavlom in skupnim odgojiteljem Bilinskim*). Pavel nikakor ni bil Stanizlajevoga duha, da bi bil navdan strahu božjega in da bi se ločeval od sveta. Ker mu je bil na roko tudi odgojitelj Bilinski, vžil je Stanizlaj mnogo britkih ur; a ni se dal zapeljati. Čistost, ki mu je bila do sedaj brez madeža, je hotel obvarovati vsakega madeža tudi v prihodnje. V ta namen se je poprijel sredstev, ki so se mu zdela najboljša. Mrtviti je sklenil svoje počutke, ubežati svetu, pogosto je sklenil prejemati sv. zakramente; poleg tega pa je bil Mariji otroško vdan. Sovražil je tako vsak, tudi najmanjši pojav najpodleje vseh strasti, da je padel v omedlevico, ko se je bilo doma, v njegovi pričujočnosti nespodobno govorilo. Tudi angeljska mu notranjščina je bila najsijajnejši odsev njegove čiste duše. Na vedrem njegovem čelu se je zrcalilo devišstvo in čiste njegove oči so zrle izpod čela kakor zvezdice iz nebeškega sveta. Kdor ga je le videl, čutil je privlačnost one čednosti, ki nadnaravnim svitom obsipa tudi človeško telo. To srečno dete je bilo predobro za svet, za zemljo prekrasno. —

*) Gl. »Danica« t. I.; str. 349.

Gospod je Stanizlaja najprvo poklical v redovniški stan. Stopil je sedemnajstletnik v red Tovarištva Jezusovega, a že po preteku desetih mesecev je presadil nebeški vrtlar to prekrasno cvetko v sveti raj. Umrl je Stanizlaj v dan Vnebovzvetja Marijinega, ne da bi bil vidno bolehal, kakor da bi ga bila povzila božja ljubezen. Z Marijo, katero je ljubil kakor svojo mater, s katero se je vse življenje otročje pogovarjal, je torej slavil svoj vnebohod. „Ni li Marija moja mati?“ tako je odgovoril svojemu prijatelju, ki ga je vprašal, če res tako zelo ljubi Marijo.

* * *

Mladenič podoben postane Mariji oni, ki pogosto misli na njo, ki jo časti, jo ljubi, ki se jej popolnoma izroči. — Tako stori in Mariji bodeš podoben in Stanizlaju podoben!

L. P.

(Dalje pride.)

V spominj „Brezmadežnega spočetja Marije Device“.

(8. decembra.)

Ko so cerkveni očetje, zbrani na Tridentskem cerkvenem zboru razpravljali o izvornem grehu in o natorni postavi, po kateri so vsi zemljani dediči izvornega greha, izrekli so slovesno, da ni njih namen, isto izjavljati o preblaženi in brezmadežni Devici Mariji, Materi Božji. Oni o Mariji namreč ne marajo govoriti, kadar govorijo o izvornem grehu. — Nekaj enakega se je zgodilo v večnih sklepih božjih, ko je sv. Trojstvo izreklo obsodbo nad vsim človeštvom, da se vsi zemljani rodimo v grehu. Vsaka izmed treh božjih oseb pa je imela posebnih razlogov, da izvzame Marijo ob tej splošnej obsodbi.

Bog Oče je videl v njej ljubljeno svojo hčer, ki naj rodi njega, ki izhaja od nje od vekomaj. Kako naj bi pripustil, da bi bil njo, mati Vsesvetega, tudi samo eden trenutek omaževal greh.

Bog Sin je videl v njej svojo mater, katero je že takrat bolj ljubil, kakor zamore sploh otrok ljubiti svojo mater. Kako naj tedaj mislimo, da ni on vsega storil, kar je sploh za njo storiti zamogel! Salomon hiti svoji materi nasproti in nje želje že naprej zazna in je izpolni: „Prosi, mati moja, nikakor ni prav, da bi obrnil svoje obličje od tebe.“ Bo li Sin božji svojo izvoljeno mater manj častil in jej manj ustrezal, nego Salomon svoji materi? Dobro ve, kaj bi

Marija zahtevala od njega, ako bi že živela in bi sploh česa zahtevati hotela. To sliši, kako ga že zdaj prosi govoreč: „Sin moj, moj Bog, eno mi je nad vse drago: čista želim biti pred tvojimi očmi. Želim, da ne bi bila niti za trenutek pod oblastjo tvojega nasprotnika od vekov, še najmanj pa prvi trenutek svojega življenja.“ Njene želje se izpolnujejo od vekov. Sin kliče svoji materi: „Uslišana si srečna mati, od stoletja do stoletja se zglaši: „Benedicta sit sancta et immaculata Conceptio Beatissimae Mariae Virginis. Tvoja kri se bo pretakala po mojih žilah, ta kri pa, ki poteče v odrešenje sveta, ki opere grešni svet slehernega madeža, ta kri se ne sme omažeževati v tebi niti za hip!“

Sv. Duh je videl v Mariji svoje milosti umotvor, v katerem stori več čudežev, kakor v vsem ostalem stvarstvu. Ona bo „tabernaculum dei cum hominibus — prebivališče Boga z ljudmi“ (Raz. 21, 3.) in sv. Duha naloga je, pripraviti to prebivališče. Sv. Duh gotovo ne pripusti, da bi bilo to prebivališče Boga z ljudmi kedaj omažeževano; on hoče, da je ta hram vreden njega, ki bo v njem prebival in vreden ujeja, ki ga je naredil.

Tako je Marija „največji čudež vsega stvarstva“ — je „praestantissimum universi orbis miraculum“. Koliko je čudežev v tem velikem čudežu! Hudobni duh ima vse Adamove otroke ukovane v svoje verige: eden sam otrok je prost njegovih verig in ta otrok bo tudi njemu v pogubo.

Močan požar razdeva vse, a sredi tega vesoljnega požara ostane eno deblo nedotaknjeno; nedotaknjeno ostane, požene mladike in rodi cvetje, donese sad, ki je v izveličanje vsem narodom. Grozoviti tiran razširja svojo oblast nad vso zemljo, vse se mu podvrže, le eno mesto se mu ne uda: to čisto mesto naj postane gospodovalec vesoljstva . . . Ta otrok, to deblo, to mesto je brezmadežna Devica Marija. „Častitljive reči se prorokujejo o tebi, Božje mesto.“ (Ps. 86, 3.)

Kako vkoreninjene so korenine tega debela v srcih vsem vernikom! Ko so v prvih časih krščanstva hoteli krivoverci zamoriti korenine temu deblu, ko so hoteli brezverci izdreti iz veličastnega venca Brezmadežni ta predragoceni biser, tedaj so zabrumeli narodi in stopili v bran, v boj, da otmo Marijino čast. — Kako veselje je polnilo srce vernega sveta, ko se je iz večne stolice raznesel glas, da je brezmadežnost razglašena — verska resnica. Katero verno srce se ni vradostilo nad to Marijino častjo?

Presveta Devica, kako naj te ljubimo, ne da bi se veselili tvoje slave! Sreča matere je sreča otrok. Zato hvalimo Gospoda za velike reči, ki Ti jih je storil. Sprejmi naše častitke, o Marija, in dosezi pri Svojem Sinu, da bomo Tvojega materinstva vedno bolj vredni; izprosi nam milost, da tudi mi potujemo po Tvojem izgledu po stezi nedolžnosti, čistosti, svetosti. Zato pa, o mogočna zmagovalka, zatiraj zvito zalego pekla, ki nas ovira na tem potu, ki stavi pod naše noge svoje mreže in nam s Svojo žarno svetostjo razsvetliuj pot v nebo, da Tebe, o Prečista, tam vidimo v vsem sijaju in v vsej lepoti in se vekomaj oveselimo Tvoje brezmadežnosti v nebesih.

L. P.

Sv. Sabin

(11. decembra.)

Glavar mesta Tuscije je dal vjeti Sabina, asiškega škofa, z njegovima dijakonoma. Prvemu je dal odsekati roke, oba dijakona pa umoriti. A kmalu je dobil mučno očesno bolezen, nobena zdravniška moč ga ni mogla rešiti. Ko je slednjič skoraj ves obupan izvedel, da mu hoče svetnik pomagati, hitel je k njemu. Sv. škof je pozabil vso krivico, pozabil na vse muke; povzdignil je pohabljene dele roke čez njega in bolezen je izginila. Pustila ga je telesna slepota, pa tudi dušna; — postal je kristijan.

L. P.

Odrešenje.

Lepa beseda, vabljava beseda! Mislite si človeka, ki je bil zaprt toliko in toliko let, ječa mu je bila stanovanje, razna golazen družčina, — pa mu zasveti naenkrat odrešenja dan, rešitve dan. Srečen človek, kaj ne? In da je vedel za to, kako bi si bil želel, da bi prišel tisti dan čim preje, kako bi bil štel mesece, tedne, dneve, kedaj da pride. In še dolgo potem, ko bi že vžival prostost in se veselil življenja tam zunaj, bi se vsaj v obletnici svojega rešenja z veseljem spomnil nazaj: češ ta in ta dan je bilo.

Tudi človeštvo je bilo zaprto. Ječalo je v ječi in v sponah greha polnih 4000 let. V teh letih si je želelo in hrepenelo po odrešenju. In po teh letih je odrešenje prišlo — prišel je Bog v podobi Rešenika.

Ali se ne spomnimo vsaj v obletnici z veseljem — mi, ki vživamo zlato prostost robstva satanovega —, ali se ne spomnimo vsaj

vsako leto v Adventu in o Božiču tistih žalostnih in upanja polnih časov, ko so naši predniki hrepeneli in čakali odrešenja, pa ga naposled tudi včakali?

Spominjajmo se teh časov zdaj v Adventu. Zdaj je čas, resen, pomemben čas za to!

In spominjajmo se, da nam je odrešenje došlo po Bogu, po Jezusu!

Odrešenje brez Krista je bilo prav tako nemogoče, kakor je nemogoč krog brez središča. Po njem in samo po njem! In on se ni strašil ponižati se: Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega Sina . . . In angelj, ki je sv. Josipu oznanil čudežno rojstvo Sina božjega je rekel: „Imenuj njegovo ime Jezus, kajti on reši svoje ljudstvo greha.“ To je bil namen včlovečenja božjega — naše rešenje!

In to veliko delo je izvršil Sin s trojnim svojim delovanjem. Tri reči v človeštvu so potrebovale rešenja: človek je bil brez vere, je bil brez milosti, je bil torej izven vsake mogočnosti, da bi se mogel izveličati. Zato je prišel Jezus kakor luč v temo in je peljal ljudi do spoznanja resnice, to je bilo eno delo njegovo. On je poravnal krivdo, s katero se je bil človek zadolžil pred Bogom. Na ta način je postal Jezus srednik med Bogom in med človekom. To je bilo drugo, kar je storil za nas. Dalje! On je premagal sovražne sile: kraljestvo satanovo in kraljestvo smrti in vstanovil Svoje kraljestvo — kraljestvo milosti. To je bilo tretje poglobitno delo Njegovo.

Veliko, neizmerno veliko je storil za nas. Rešil je nas! Človek ne more pomisliti dosti: rešil je nas. Kaj bi bilo z nami, da se nas ni usmilil sam Sin božji. Z grehom smo se bili zadolžili, zadolžili tako, da bi človeštvo samo ne bilo v stanu izbrisati krivde. Naj bi hotel zadostovati kdo izmed vseh ljudi, kar se jih je že rodilo in kar se jih še bo, zadostovati v največji meri, kolikor je mogoče človeku — postiti se, moliti, žrtvovati se, vse, vse, kar so delali največji svetniki. Vse bi bilo zastonj, da ni posegel vmes s svojo pomočjo Bog sam. In Ta je posegel, ne da bi bil dolžan poseči, ne da bi bila tirjala to od Njega katerakoli lastnost njegova, bodisi dobrotljivost, bodisi usmiljenost i. dr. Ne, človek se je bil zadolžil sam s svojo prosto voljo. Bog mu je bil dal vse pripomočke, da bi bil lahko srečen, da ne bi bil grešil, če bi bil človek hotel; a ker sam ni hotel in je grešil v kljub vsem pripomočkom svojevoljno in nalašč — nikakor ni bil obvezan usmiliti se ga in pomagati

mu. In usmilil se ga je in mu pomagal. „Beseda je meso postala in med nami prebivala“ — zato da bi nas rešila in nam pomagala.

Jetnik je hvaležen svojemu osvoboditelju — človeštvo naj bi bilo hvaležno svojemu Odrešeniku!

Bliža se čas, ko bo Cerkev s svojimi verniki obhajala spominj Odrešenja — bliža se sveti božični čas. Z udano hvaležnostjo pričakujmo tega časa, pripravljajmo se na ta sveti čas. S čim in kako, da nas bo Odrešenik najbolj vesel? Odgovor je lahak: s čistim srcem! Z gorečim hrepenenjem se ozirajmo kvišku in kličimo s sv. Cerkvijo:

Vi oblaki ga rosite,
Ali zemlja naj ga dá.
Ve nebesa ga pošljite
Skor' Zveličarja sveta.

R. L.

Znamenje sv. križa — vojaško dnevno geslo.

Ob času zadnje vojne v Zjedinjenih državah je prišel poveljnik Smith na dan bitke pri Bull Run prepozno s svojo divizijo, da bi izvedel dnevno geslo. Jasno mu je bilo, da ga, ako se bliža svojim četam, napadejo lastni njegovi ljudje. Da bi torej rešil vojake, vpraša, ako je kdo pripravljen žrtvovati se v blagor drugih.

Čil mladenič stopi iz vrste. „Veš li, kaj misliš učiniti?“ vpraša ga pomilovalno poveljnik.

„Da, gospod general.“

„Ustrelite te!“

„Da, gospod general.“

Smith napiše listič: „Pošljite mi dnevno geslo! General Smith.“

Na to izroči listič vrlemu vojaku. Mislil si je, ako pade sel, našli bodo vsaj listič. Mladenič se bliža straži. — „Stoj, kdo tu? se zagrozi straža. „Prijatelji,“ odvrne oni. „Dnevno geslo!“ kriči mu vojak nasproti. Mladenič gre dalje, ne da bi odgovoril. Že vsi vojaki pomerijo nanj svoje cevke, a tedaj pa se mladenič prekriža z velikim križem in stegne roki proti nebu. Takoj položijo vojaki svoje orožje k nogam.

Znamenje sv. križa, ki ga je napravil katoliški vojak, da bi se priporočil Boga, je bilo namreč prav dnevno geslo, katero je zopredal ono jutro general Beauregard svojim četam.

M. K.

Katoliški duhovnik v Bosni.

Kako lepo, idilično življenje ima pač duhovnik tam doli v slikoviti Bosni med dobrim, nepokvarjenim narodom! — Tako si misli marsikdo gor v naših krajih in v duhu bi

se najraje preselil takoj v ta turški raj. No, mislim, da bi se mu kaj kmalu ohladila ta navdušenost in milo bi se oziral nazaj na domače kraje, kakor Izraelci, ko so si sredi puščave želeli nazaj v Egiptet k polnim skledam.

„Bosanski duhovniki pastirujejo po deželi, kakor se pastiruje po misijonih,“ — tako piše nekdo v letošnjem koledarju Mohorjeve družbe. Zapisal je resnico, a premalo jo je pojasnil. Vedeti je treba najprej, kaj je Bosni katoliški duhovnik, in kako plačilo uživa za svoje delo.

Več nego 400 let je krvavela Bosna pod nasilnim orožjem osmanskim; skoro polovica prebivalstva se je uklonila sili ter se pomahomedanila. S tem so dobili Turki trdno podlago na bosanskih tleh, kajti Hrvati bosanski, ki so sprejeli Mohamedovo vero, so postali najzvestejši pristaši osmanske države in najhujši nasprotniki krščanskih narodov. Še hujši udarec za krščanstvo je bil, da se je poturčilo tudi skoro vse bosansko plemstvo. Tako so si prilastili mahomedani ves upliv, pa tudi vse imetje in bogastvo. Krščansko ljudstvo je bilo prepuščeno največji bedi, na milost in nemilost turškim bogatašem. Kje je pač ubogo ljudstvo zajemalo one moralne moči, da je ostalo navzlic temu brezupnemu stanju trdno in zvesto svoji veri, da se ni vdalo obupu in ni vsprejelo islamske vere? Duhovniki, sami tako ljuto preganjani, so bili ona junška opora, katere se je oprijel nesrečni narod in katere se je držal s krčevito silo skozi dolga štiri stoletja. Duhovniki so ohranjali ljudstvu živo vero v Krista; duhovniki so bodrili svoje ljudstvo, naj ne obupa, naj zaupa v boljšo bodočnost in v pravičnega Boga, ki se mora enkrat usmiliti zvestega svojega naroda. Duhovniki so netili neprestano upanje na konečno oslobojenje iz neznosnega jarma. Ob večkratnih ustankih so bili duhovniki-frančiškani, ki se niso obotavljali s puško v roki braniti krščanskih ustašev.

Kdo je pripravil krščansko prebivalstvo, da je za časa okupacije veselo vsprejelo avstrijsko armado ter ji pomagalo osvojiti deželo? Duhovniki so pripravili pot avstrijski vojski, da je brez posebnih težav zlomila vsak odpor.

Neizmerno sme biti hvaležna avstrijska vlada katoliškim duhovnikom, da so ji tako zelo olajšali delo v osvojenih zemljah. Kdor pozna Bošnjaka, pa naj bo mahomedanske, pravoslavne ali tudi katoliške vere, — ta vé, kako silno mrzi vsako „švabsko“ novotarijo. Bosanski seljak t je nezaupen do vsacega „Švabe“ — in „Švaba“ je njemu vsakdo, ki pride preko Save, naj bo Hrvat, Nемец ali Madjar; prav tako sovraži vse ono, kar Švabe prineso seboj v Bosno. Zato je pravi čudež, da se je prebivalstvo prilagodilo novi vladi, ki je začela upravljati deželo po „evropejskem“ načinu. Novi davki, razni popisi in raznovrstna oblastva — vse to bi bila uvedla vlada prav težko — da ji ni stal ob strani duhovnik. Duhovniki so ljudstvo poučevali, da je vse to prav in da tako mora biti; omilili so narodu novo vlado, kolikor so pač mogli. — Ko so postajali davki vedno hujši, neznosljivi, hotelo se je ljudstvo siloma upreti — a pomiril je je zopet duhovnik z nado, da bode sčasoma boljše.

Torej videli smo, kolikega pomena so bili in so še sedaj duhovniki za Bosno, za krščanski narod bosanski in še posebej za nove bosanske razmere. Mislil si bodeš: tolike zasluge, toliko delo ima gotovo svoje plačilo. Prepričan bi bil vsakdo, da se hvala ve katoliškemu duhovniku za nebrojne njega zasluge, in da zato uživa zaslužen ugled in da materijelno dobro stoji.

Ne vselej!

Ugled ima pač — pri siromašnem narodu; seljaki spoštujejo duhovnika kakor svojega očeta, kar on reče, to jim je sveto. A kar se tiče ugleda „na zgoraj“, to pa ni tako.

Agmotno stanje? Bog naj se ga usmili! Katoliški duhovnik nima niti vinarja stalne plače. Kdor moleduje pri vladi na žive in mrtve, dobi milostno „podporo“ — kakih 100 gld. Nadškof sam ne more pomagati svojim duhovnikom, ta blaga duša sama nima družega razven kupa dolgov. (Lep in ganljiv slučaj pripoveduje letošnji „Koledar“ o nadškofu Stadlerju: da je prišel pred kratk m tako v zadrego, da je moral prodati svoje perilo, da pomaga iz stiske svoji ubožnici.)

Skoro edin dohodek katoliškemu duhovniku je ta, da gre jeseni od hiše do hiše in prosi; seljaki mu dajo od svojih pridelkov, kakor kdo more in — hoče. Obvezan ni nobeden, da bi moral dati določeno mero žita. Zato napačno poroča dopisnik „Mohorjevega“ koledarja, ki pravi, da „morajo katoličani župnika z desetino vzdrževati“. Praša naj župnike, kje in kdo dobiva desetino — ne verujem, da bi kje naletel na tako srečnega župnika.

Uradniki, častniki in učitelji so tako krasno preskrbljeni, kakor gotovo v nobeni drugi deželi. Le duhovnik, on mora biti izjema. — Kadar uradnik ali učitelj ni več sposoben za delo, stopi v pokoj, pokojnino dobi, da je je lahko vesel. Duhovnik pa, ki mora 16 let presedeti po šolah, ki mora pozneje v dušnem pastirstvu razvijati vse svoje sile, delati za narod, poučevati ga, hoditi od vasi do vasi (katere so v Bosni dostikrat po 3, 6 ur oddaljene), kateri od svoje mladosti do pozne starosti žrtvuje vse svoje duševne in telesne moči na korist veri in domovini — ta duhovnik bi pač vsaj tedaj, ko od starosti in dela obnemore, zaslužil mirne poslednje dni svojega življenja! A niti tega nima! Duhovnik v Bosni ne dobiva niti najmanjše pokojnine.

Da vidite kedaj lično župnišče v bosanskem selu! Pripovedoval je župnik, ki slušbuje v trgu ob železnici, kako prijetno domovanje ima. Hišica je pritlična, popolnoma lesena, jedva da se ne sesuje. Kadar dežuje, hladijo ga rosne deževne kaplje — ki prihajajo doli izpod stropa v njegovo sobo, v župni — urad. Pa je res idilično! In taki slučajji niso nenavadni.

Cerkve dostikrat ni nobene; nadomestuje jo zasilno zgrajena lesena kolibica, kjer mora opravljati presveto daritev.*) — Samo ob

*) V spričo resnice tem vrsticam še to-le: Prišel v Alojzijevišče sem uvidel, kako na obilo in uprav elegantno je kapelico preskrbel moj prednik, umrli kanonik dr. Ivan Krst. Gogala. Storil je za kapelo veliko nad svojo dolžnost. Zato sem poslal nepotrebne po-tale, zastarele mašne plašče in oltarne blazinice, takratnemu bosanskemu misijonarju, doli umorjenemu Valentinu Lahu, možu podjetnega talenta. — Kaj radi so mi to privolili

sebi je umevno, da take res nedostojne razmere jako slabo uplivajo in zelo ovirajo dušno pastirstvo.

Pa nikar ne mislite, da se godi vsem duhovnikom v Bosni tako slaba — o ne! To velja le o katoliških duhovnikih. Pravoslavnim svečenikom in mahomedanskim „duhovnim“ glavam ni nobene sile. Prvič je pravoslavno in muslimansko prebivalstvo v veliki večini, zato imajo njihovi „popovi“ dosti velike dohodke od naroda. Pravoslavna cerkev ima pa vrh tega svoj versko-šolski zaklad, ki tudi plačuje svoje duhovnike; mahomedanci imajo svojo „vakufsko“ upravo, ki razpolaga s silnim premoženjem in posestvom, ter brez težave vzdržuje svoje muezzine in hodže. Nekoliko vpliva na te razmere katolikov avstrijsko lojalstvo, oni so oblastem vdani, torej se za-nje ni toliko treba brigati; a pridobiti je Srbe — ki se ozirajo proti Belgradu in pa muslimane, čijih srce je doli v Carigradu. Kako krasne plače imajo kadije — turški sodniki v verskih rečeh; v Bosni in Hercegovini je sedem muftijev, mohamedanskih „duhovnih poglavarjev“; sarajevski muftija n. pr. nima nič manjše plače, nego katoliški skof.

Z ozirom na to prežalostno stanje katoliškega duhovnika v osvojenih zemljah, kliče hercegovinski župnik v. č. Marijan Vujnovič: „Skrajni čas je, da se pobrinejo za svečeništvo v dušnem pastirstvu. Sicer je vsakemu našemu duhovniku bolje na Kitajskem; tam vsaj vé, da je med neverniki, kjer je vlada poganska, ne pa v evropski deželi, kateri načelujejo eminentno katoliški faktorji.“

Tako je življenje katoliškega duhovnika v Bosni. A navzlic temu so prav bosanski duhovniki izgled dobrih, gorečih svečenikov. Veselo in pogumno stoje na braniku za sveto katoliško stvar. Bodri jih neomajeno prepričanje, da se bore za večno resnico. Pred vsim imajo pa pred seboj krasen izgled zatajevanja, dela in gorečnosti — v svojem ljubljenem nadpastirju. Kakor podžiga v bitki vojakom srčnost pogumen vojskovodja, tako daje bosanskemu svečeništvu pogum neumorni nadbiskup Stadler. Dokler bode imela katoliška cerkev v Bosni takega vojskovodjo načelu, toliko časa bode imela tudi dobrih vojakov-duhovnikov.

N.

Raznoterosti.

Česa vse ljudje ne verujo in verujo. V družbi je sedel nasproti duhovniku gospod, ki ni bil posebno dober kristijan. Hotel je duhovnika osmešiti in je začel govoriti: „Česar ne razumem, ne verujem.“

k. s Krizostom, sploh znan velik prijatelj jugoslovanske Avstrije, in zavzet za vsakovrsten napredek tem krajem. Bili so prav to sedaj že oslabeledo blago kakor prvi hišni direktor sami ostrbeli. Vzradoščen je doposlano sprejel čast. misijonar — že spominj ob njej mu je bil blag: kolikrat je pač vodiju Krizostomu stregel pri alojzijeviškem altarlju, ko so bili oblečeni prav v to mašno obleko, kolikrat jim je prenašal prav te blazinice služeč pri sv. maši. In kaj mi je odgovoril? Za nekatere dni po odpošljatvi sem dobil njega pisane besede: „Sedaj sem pa, hvalo Bogu, preskrbljen. Daleč okrog ni tako lepe cerkvene obleke. Kakor nalašč bo za kakega škofa, kadar in če me kedaj obiše.“ Tako je torej z našo ubožno Bosno — pesnik bi rekel: z Bosno — solzorosno.“

Urednik.

— Duhovnik ni dolgo časa premišljeval in ga je zavrnil: „Ali razumete, dragi gospod, zakaj se maslo raztopi, ako se ga nad ognjem drži?“ — „Ne, tega pa ne . . .“ mu odgovori. „Ali razumete, zakaj postane jajce pod istimi pogoji trdo?“ „Ne, tega tudi ne vem,“ odgovori mu gospod osramočen. „No, potem tudi ne morete verovati, da je to-le jajčni kolač, katerega imam čast ponuditi.“ — Pripovedovalo se je, da oni gospod po tem sukobu ni več trdil, da ni česar ne veruje, razun tega, kar razume.

— k —

Razgled po svetu.

Amerika. Št. Pavel, Minn., 8. oktobra. — Pred kakim pol letom je naznanil jeden tukajšnih dnevnikov, — „St. Paul Daily News“ — da bo tistemu duhovnu, katoliškemu ali protestantskemu, ki je najbolj priljubljen in ima največ vglada v mestu St. Pavlu, plačal vse stroške za popotovanje v sv. Deželo. Ko se je to izvedelo, pričeli so protestantje takoj agitirati za svoje „ministre“, da bi potem mogli svetu pokazati: češ, Št. Pavel je pa le še jedna najmočnejših protestantskih trdnjav v severozahodni Ameriki. Površni opazovalec bi na prvi pogled res tako mislil; saj v Št. Pavlu je skoro na vsakem voglu kaka protestantska cerkev in nekatere izmed teh kažejo, da imajo res obilo bogatih spoznavalcev. — Da pa temu v resnici ni tako, da je v Št. Pavlu dovolj katoliškega elementa, ki se pobrine za svojo čast, kadar pride odločilen trenutek, pokazal je izid zgoraj omenjene volitve.

Katoličani se v začetku niso nič brigali za to volitev; toda zadnji teden pred volitvijo je sprožil nekdo iz župnije Sv. Agneze misel, da naj še oni gredo na volišče. Razna društva Sv. Agneze so se zjediniła, da bodo glasovala za svojega ljubljenežega župnika, v. čast. gosp. Solnce. Omenjenemu gospodu se še niti sanjalo ni, kaj da nameravajo njegovi. Kako je bil torej iznenadjen, ko drugi dan po volitvi bere v časopisih, da je on dobil največ glasov, in sicer, da je z ogromno večino 84. tisoč glasov premagal svojega najbližnjega nasprotnika. To je v resnici čast za celo katoliško cerkev v Ameriki, čast za Št. Pavel in posebno še čast za župljane Sv. Agneze, kateri so vedno prvi, kadar se gre za odlikovanje svojih duhovnikov in svoje župe. Čast pa tudi nam Slovincem, ker naša duhovščina vživa tak vglad ne le med nami Slovinci, ampak tudi med tujci. Da, v resnici pa tudi gre našim duhovnikom spoštovanje in čast, in župljani sv. Agneze so prav posebno dolžni to spoštovanje pokazati do svojih dušnih pastirjev. Njihovo župo je ustanovil Slovenec (mil. g. škof J. Trobec) ter tam pastiroval celih deset let. Za njim je prišel čast. gosp. Solnce, njih sedanji župnik, ki je že tudi v teh kratkih, v štirih letih, odkar je med njimi, ogromno veliko dobrega storil za nje.

V. čast. gosp. Solnce odpotuje začetkom spomladi v sv. deželo. Na svojem potovanju nazaj se ustavi na Kranjskem in se potem vrne na svojo župo v Št. Pavlu.

K sklepu naj še omenim, da nas tukaj pri sv. Agnezi večkrat počasti s svojo navzočnostjo v. čast. gosp. dr. J. Seliškar (nečak mil. gosp. škofa Jak. Trobeca), ki se je pred kratkim povrnil iz Evrope.

Potem, ko je bil posvečen duhovnikom pred tremi leti, poslal ga je nadškof Ireland v Evropo, da bi tam spopolnil svoje študije. Prve dve leti je študiral na slavnoznani katoliški univerzi v Lourain-u, kjer je bil tudi imenovan doktorjem modroslovja. Zadnje leto se je mudil po družih imenitnih vseučiliščih evropskih, kakor v Parizu, v Rimu, na Dunaju, v Berlinu, v Heidelbergu i. dr., kjer je proučeval razne sisteme v učenju, kateri so v rabi v ondotnih visokih šolah.

Ko se je meseca septembra povrnil v Št. Pavel imenoval ga je nadškof Ireland profesorjem modroslovja v Št. Pavlskem semenišču. Koliko zaupanja slavni nadvladika stavi v mladega doktorja, kaže tudi to, da ga je zraven tega še izvolil prefektom vsega semenišča namesto postaranega in onemoglega monsignora Rt. Rev. A. Oster-a. — Ne morem si kaj, da bi na koncu teh vrstic mlademu gospodu doktorju, katerega takoj v začetku njegovega delovanja obsipajo že s takimi odlikovanji, ne častital iz vsega srca in mu zaklical: Le tako naprej, da boš veliko dobrega storil ne le za samo svetopavelsko semenišče, nego tudi za vse Slovence v Ameriki! Ad multos annos!

Po „Amer. Slovenci“.

L. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec november 1901:
Krščanska usmiljenost.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

8.) **Prečisto spočetje Marije Dev.** Slovenke. Otroško zaupanje v Mater Božjo. Zbrana molitev.

9.) **Sv. Štirij.** Dobra priprava v adventu na sv. 1. ozično dobo. Ogibanje slabim družčinam.

10.) **Lavretanska M. B.** Slovenski bogoslovci. Stanovitnost mož.

11.) **Sv. Damaz.** Slovenska univerza. Učeca se mladež Pospeševalci prave naobrazbe med slovenskim ljudstvom. Katoliški vladarji.

12.) **Sv. Maksencij.** Slovenska pevska društva. Samostanske šole.

13.) **Sv. Lucija.** Dar zdravih oči. Odkr. tosrčna izpoved. Izpreobrnjenje zločincev.

14.) **Sv. Spiridijon.** Krščanska ljubezen med prijatelji. Čisti nameni pri dobrih delih.

S.

Škofijska kronika.

Premil. g. knezškof dr. Antcn Bonaventura Jeglič se je povrnil s posvetovanja avstrijskih škofov na Dunaju petek, dne 22. novembra. — Nedeljo 24. nov. je popoldne pridigoval na Preski radi shoda Marijine družbe. Potem se je odpeljal v Škofjo Loko, kjer je ponedeljek, 25. novembra, vsprejel dve kandidatini v uršulinski red, tri novice so pa napravile slovesne obljube. Ob tej priliki je tudi blagoslovil samostanski vodovod. Torek 26. je maševal pri frančiškankah v Ljubljani, kjer je ena sestra napravila obljube. — Sredo 27. novembra se je odpeljal v Gorico obiskat Nj. eminenco, kardinala Missia. — Saboto 30. novembra je odšel v Laščiče, kjer je nedeljo, 1. decembra, po pridigi vsprejel krog 120 deklet v Marijino družbo. —s—